

Η ΑΠΟΛΥΤΡΩΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΟΛΓΟΘΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Θεολογικά σχόλια στο περιεχόμενο και τα νοήματα της Αγίας και
Μεγάλης Εβδομάδος
ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΚΟΝΤΖΟΥ Θεολόγου – Καθηγητή

«ΣΥΜΠΟΡΕΥΘΩΜΕΝ ΑΥΤΩ»

(Εισαγωγικό σχόλιο στην Αγία και Μεγάλη Εβδομάδα)

Για μια ακόμα φορά, με τη χάρη του Θεού, οδεύουμε στην Αγία και Μεγάλη Εβδομάδα, στην ιερότερη εορτολογική περίοδο του έτους. Για μια ακόμη φορά θα ακολουθήσουμε τα ίχνη του Νυμφίου της Εκκλησίας μας Χριστού και θα γίνουμε συνοδοιπόροι του Θείου Πάθους Του. Σύμφωνα με τον ιερό υμνογράφο, καλούμαστε όπως «συμπορευθώμεν αυτώ και συσταυρωθώμεν και νεκρωθώμεν δί'αυτόν ταις του βίου ηδοναίς' ίνα και συζηήσωμεν αυτώ». Με αυτή την προϋπόθεση θα γίνουμε πραγματικοί κοινωνοί της Αναστάσεώς Του. Μόνο έτσι θα νοιώσουμε πραγματικά τη χαρά της Θείας Εγέρσεως.

Η αφετηρία αυτής της τόσο σημαντικής εορτολογικής περιόδου είναι πανάρχαια και ανάγεται στους αποστολικούς χρόνους. Η νηστεία και η πνευματική προετοιμασία των πιστών της αρχαίας Εκκλησίας είναι πιθανόν να έχει καθιερωθεί από τους ίδιους τους Αποστόλους, σύμφωνα με τους λόγους του Κυρίου προς αυτούς: «Ελεύσονται δε ημέραι, όταν απαρθή απ'αυτών ο νυμφίος και τότε νηστεύσουσιν» (Ματθ.9:15). Ο άγιος Διονύσιος Αλεξανδρείας (+264) μας δίνει πολύτιμες πληροφορίες για τον εορτασμό της Μεγάλης Εβδομάδος τον 3^ο αιώνα. Ιδιαίτερα κατατοπιστική είναι η προσκυνήτρια Αιθερία (5^{ος} αιώνας), η οποία στο περίφημο Οδοιπορικό της στους Αγίους Τόπους μας πληροφορεί πώς η Ιεροσολυμίτικη Εκκλησία εόρταζε τη Μεγάλη Εβδομάδα και το Πάσχα στα πρωτοχριστιανικά χρόνια.

Σύμφωνα με το ιερό Χρυσόστομο «Μεγάλην καλούμεν την Εβδομάδα, ουκ επειδή πλέον έχει το μήκος των ωρών' και γαρ εισί έτεραι πολλώ μείζους ώρας έχουσαι' ουκ επειδή πλείους ημέρας έχει' και γαρ ο αυτός αριθμός και ταύτης και ταις άλλαις πάσαις. Τίνος ουν ένεκεν μεγάλην ταύτην καλούμεν; Μεγάλα τινά και

απόρρητα τυγχάνει τα υπάρξαντα ημίν εν αυτή αγαθά. Εν γαρ ταύτη ο χρόνιος ελύθη πόλεμος, θάνατος εσβέσθη, κατάρρα ανηρέθη, του διαβόλου η τυραννίς κατελύθη, τα σκεύη αυτού διερπάγη, Θεού καταλλαγή προς ανθρώπους γέγονεν» (Ομιλ.30, Εις Γένεσιν, Ρ.Γ.53,273).

Η Αγία και Μεγάλη Εβδομάδα των Παθών του Κυρίου και Θεού μας Ιησού Χριστού αποτελεί αναμφίβολα σπουδαιότατο σταθμό πλουσίου πνευματικού ανεφοδιασμού των ψυχών μας. Η μνεία των ιερών γεγονότων μαζί με τις θεσπέσιες ακολουθίες των αγίων ημερών, δημιουργούν ατμόσφαιρα κατάνυξης και περισυλλογής. Τα Άγια και Σεπτά Πάθη του Χριστού μας ελάχιστες ψυχές ανθρώπων αφήνουν ασυγκίνητες. Μόνο οι πωρωμένοι από την αμαρτία και το κακό ελάχιστοι άνθρωποι παραμένουν απαθείς τις άγιες αυτές ημέρες. Το μεγάλο πλήθος των ανθρώπων, οι οποίοι μάλλον θα μπορούσε κάποιος να τους χαρακτηρίσει αδιάφορους, αυτές τις άγιες ημέρες κατακλύζουν τους ναούς με τη «Σύνοψη» στο χέρι να σιγοψάλλουν μαζί με τους ψάλτες τους ύμνους των ιερών ακολουθιών.

Πρέπει να επισημάνουμε σε αυτούς που δεν γνωρίζουν την εκκλησιαστική τάξη, πως η Εκκλησία μας έχει καθιερώσει τη Μ. Εβδομάδα να τελείται ο Όρθρος της ημέρας το προηγούμενο βράδυ, π.χ. ο Όρθρος της Μ. Δευτέρας τελείται το βράδυ της Κυριακής, ο Όρθρος της Μ. Τρίτης το βράδυ της Μ. Δευτέρας κ.ο.κ. Αυτό γίνεται για να μπορούν οι εργαζόμενοι πιστοί να συμμετέχουν στις ιερές ακολουθίες.

Η δομή της Μεγάλης Εβδομάδος είναι ακριβώς η αναπαράσταση της τελευταίας εβδομάδος της επί γης παρουσίας του Χριστού μας. Κάθε ημέρα «μνείαν ποιούμεθα», όπως αναφέρει το ιερό συναξάρι, κάποιου από εκείνα τα σωτήρια γεγονότα. Τη Μεγάλη Δευτέρα τιμάμε μια μεγάλη προσωπικότητα της Π.Δ. τον Ιωσήφ τον Πάγκαλο, ο οποίος είναι ο ίδιος, με τα άδικα παθήματά του, τύπος του Χριστού και επίσης ενθυμούμαστε το γεγονός της «ξηρανθείσης συκής» από τον Κύριο, ως ζωντανή προτροπή στους πιστούς για παραγωγή πνευματικών καρπών. Τη Μεγάλη Τρίτη ενθυμούμαστε τις διδακτικότερες παραβολές των Δέκα Παρθένων και των Ταλάντων, οι οποίες έχουν υψίστη σημασία για τη σωτηρία μας, υπενθυμίζοντάς μας την φοβερή και αδέκαστη Δευτέρα

Παρουσία του Κυρίου. Την Μ. Τετάρτη τιμάμε τη μετάνοια της αμαρτωλής γυναίκας, η οποία άλειψε με μύρο από ευγνωμοσύνη τα πόδια του Κυρίου, λίγο πριν το Πάθος Του και ακόμα τη μέρα αυτή θυμόμαστε την προδοσία του άθλιου Ιούδα. Τη Μ. Πέμπτη εορτάζουμε τα σωτήρια γεγονότα που συνέβηκαν κατά τη διάρκεια του Μυστικού Δείπνου, τον ιερό Νιπτήρα, την παράδοση της Θείας Ευχαριστίας, την Αρχιερατική Προσευχή του Κυρίου και την σύλληψη του Κυρίου. Την Μ. Παρασκευή προσκυνούμε τα άγια και σωτήρια και φρικτά Πάθη του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Το Μ. Σάββατο τιμάμε τη θεόσωμο Ταφή του Κυρίου μας και την εις Άδου Κάθοδόν Του.

«Αι μνήμαι και τα γεγονότα των ημερών της Μ. Εβδομάδος, γράφει σύγχρονος λόγιος κληρικός, έχουν ορισθή κατά την ιστορική των σειράν, ώστε δι' αυτών να δύνανται οι Χριστιανοί να παρακολουθούν, ως να είσαν παρόντες, πρώτον την πορείαν του Κυρίου προς το πάθος, έπειτα αυτό το πάθος και την ταφήν και τέλος την ανάστασίν του» (Η Αγία και Μεγάλη Εβδομάς, έκδοσις Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήναι 1990, σελ.10).

Οι άγιοι Πατέρες στόλισαν τη Μ. Εβδομάδα με υμνολογικό περιεχόμενο υψίστης ποιητικής και μουσικής αξίας. Οι μεγαλύτεροι υμνογράφοι της Εκκλησίας μας, εμπνευσμένοι από το Θεό, με πίστη και ευλάβεια, συνέθεσαν για τη Μεγάλη Εβδομάδα ύμνους ύψιστης θεολογικής και αισθητικής αξίας. Η υμνολογία της Μ. Εβδομάδος αποτελεί το απόγειο της παγκοσμίου ποιήσεως. Μεγάλοι μουσουργοί έντυσαν αυτούς με έξοχη μελωδία. Ποια ανθρώπινη καρδιά δεν μένει ασυγκίνητη στο άκουσμα του κατανυκτικού τροπαρίου «Ίδού ο Νημφίος έρχεται», ή του άφθαστου δοξαστικού «Κύριε η εν πολλαίς αμαρτίαις περιπεσούσα γυνή», η του συγκλονιστικού καθίσματος «Σήμερον Κρεμάται επί ξύλου», ή του περίφημου δοξαστικού «Εξέδυσάν με τα ιματιά μου» ή των μελωδικότατων εγκωμίων του Επιταφίου «Η Ζωή εν τάφω»;

Η Αγία μας Εκκλησία μας καλεί αυτές τις ημέρες να βιώσουμε με συντριβή και κατάνυξη τα άγια και σεπτά Πάθη του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Καλούμαστε να γίνουμε συνειδητοί κοινωνοί των παθημάτων του Λυτρωτή μας, διότι έτσι θα νοιώσουμε το μέγεθος της θείας αγάπης και φιλανθρωπίας. Μόνο έτσι θα καταλάβουμε

πως «ου φθαρτοίς αργυρίω ή χρυσίω ελυτρώθημεν εκ της ματαίας αναστροφής πατροπαραδότου, αλλά τιμίω αίματι ως αμνού αμώμου και ασπίλου Χριστού» (Α΄Πέτρ.1:19-20). Η σωτηρία μας είναι αποτέλεσμα των Παθημάτων και της αδίκου Θυσίας του Κυρίου μας, καθ ότι «τας αμαρτίας ημών αυτός ανήνεγκεν εν τω σώματι αυτού επί το ξύλον, ίνα ταις αμαρτίαις απογενόμενοι τη δικαιοσύνη ζήσωμεν» (Α΄Πέτρ.2:24). Ο Χριστός «υπέρ πάντων απέθανεν ... ίνα οι ζώντες μηκέτι εαυτοίς ζώσιν, αλλά τω υπέρ αυτών αποθανόντι και εγερθέντι» (Ρωμ.5:15). Αυτό προϋποθέτει η βίωση από μέρος μας των σωτηρίων Παθημάτων του Λυτρωτή μας Χριστού να μην είναι τυπική ή μόνο συναισθηματική, αλλά πρέπει να είναι καθολική οντολογική μέθεξη των σωτηριωδών ενεργειών, οι οποίες απορρέουν από «τον της πίστεως αρχηγόν και τελειωτήν Ιησούν» (Εβρ.12:2).

«ΠΟΡΕΥΟΜΑΙ ΙΝΑ ΞΥΠΝΗΣΩ ΑΥΤΟΝ»

(Θεολογικό σχόλιο στο Σάββατο του Λαζάρου)

Το Σάββατο της ΣΤ΄ Εβδομάδος των Νηστειών η Αγία μας Εκκλησία όρισε να εορτάζουμε την θαυμαστή ανάσταση του Λαζάρου. Αυτό δεν είναι τυχαίο. Δίότι, πρώτον το μεγάλο και θαυμαστό αυτό γεγονός συμπίπτει χρονικά με την είσοδο του Κυρίου μας στην αγία πόλη της Ιερουσαλήμ. Και δεύτερον, ότι το γεγονός της εκ νεκρών αναστάσεως του φίλου του Κυρίου είναι μια τρανή απόδειξη ότι ο Χριστός μας είναι ο κύριος της ζωής και του θανάτου, ότι αυτός που ανάστησε από τους νεκρούς το Λάζαρο θα αναστήσει και τον Εαυτό του, αφού θα σκυλέψει τον Άδη και θα νικήσει τον θάνατο!

Σύμφωνα με το ευαγγελικό ανάγνωσμα ο Λάζαρος με τις αδελφές του Μάρθα και Μαρία, που κατοικούσαν στην κώμη Βηθανία, είχαν εγκάρδιες φιλικές σχέσεις με τον Κύριο. Φαίνεται ότι πολλές φορές είχαν την ύψιστη τιμή και χαρά να δεχτούν και να φιλοξενήσουν το Χριστό στον ευλογημένο οίκο τους (Λουκ.10:38-42).

Ξαφνικά ο Λάζαρος ασθένησε βαριά. Οι δυο αδερφές έστειλαν μήνυμα στον Ιησού ότι ο αγαπημένος Του φίλος ο Λάζαρος αρρώστησε. Ο Χριστός διαβεβαίωσε τους απεσταλμένους πως «αύτη η ασθένεια ούκ έστι προς θάνατον, αλλ' υπέρ της δόξης του Θεού, ίνα δοξασθή ο υιός του Θεού δι' αυτής» (Ιωάν.11:4). Όμως ο Λάζαρος πέθανε και ετάφη σε σπηλώδες μνημείο, σύμφωνα με τις ιουδαϊκές συνήθειες. Ο Χριστός αφού έμεινε δύο ημέρες στον τόπο που βρισκόταν πήρε τους μαθητές του και γύρισε στην Ιουδαία κατευθύνθηκε στη Βηθανία, παρ' όλο ότι οι μαθητές Του τον προειδοποιούσαν για τον κίνδυνο να τον λιθοβολήσουν οι Ιουδαίοι. Καθ' οδόν τους διαβεβαίωνε πως «Λάζαρος ο φίλος ημών κεκοίμηται' αλλά πορεύομαι ίνα εξυπνίσω αυτόν. Είπον ουν οι μαθηταί αυτού' Κύριε, ει κεκοίμηται, σωθήσεται. Ειρήκει δε ο Ιησούς περί του θανάτου αυτού' εκείνοι δε έδοξαν ότι περί της κοιμήσεως του ύπνου λέγει. Τότε ουν είπεν αυτοίς ο Ιησούς παρρησία' Λάζαρος απέθανε, και χαίρω δι' ημάς, ίνα πιστεύητε, ότι ουκ ήμην εκεί» (Ιωάν.11:12-15).

Η ενθουσιώδης Μάρθα, όταν έμαθε ότι ο Χριστός έρχεται στην βυθισμένη στο πένθος Βηθανία, έτρεξε να Τον προϋπαντήσει και με απόλυτη εμπιστοσύνη σε Αυτόν του είπε: «Κύριε, ει ης ώδε, ο αδελφός μου ουκ αν ετεθνήκει. Αλλά και νυν οίδα ότι όσα αν αιτήση τον Θεόν, δώσει σοι ο Θεός». Ο Ιησούς της λέει ξεκάθαρα: «αναστήσεται ο αδελφός σου» (Ιωάν.11:24) και διαβεβαιώνει πανηγυρικά: «Εγώ ειμί η ανάστασις και η ζωή. Ο πιστεύων εις εμέ, καν αποθάνη, ζήσεται' και πας ο ζων και πιστεύων εις εμέ ου μη αποθάνη εις τον αιώνα» (Ιωάν.11:26). Μετά ζήτησε να τον οδηγήσουν στο μνημείο και να άρουν τον λίθο από την θύρα του σπηλαίου. Τότε η Μαρία τον προειδοποίησε: «Κύριε, ήδη όζει' τεταρταίος γαρ εστι». Ο Χριστός της είπε πως «ουκ είπον σοι ότι εάν πιστεύσης όψει την δόξαν του Θεού;» (Ιωάν.11:40). Αφού κύλησαν το λίθο ο Κύριος στάθηκε μπροστά στο μνημείο και σήκωσε τα μάτια στον ουρανό και είπε: «Πάτερ, ευχαριστώ σοι ότι ήκουσάς μου. Εγώ δε ήδειν ότι πάντοτέ μου ακούεις' αλλά δια τον όχλον τον παρεστώτα είπον, ίνα πιστεύσωσιν ότι συ με απέστειλας» (Ιωάν.11:41). Κατόπιν φώναξε με δυνατή φωνή: «Λάζαρε δεύρο έξω». Το θαύμα έγινε, ο Λάζαρος έζησε και εξήλθε του μνημείου δεμένος με τα νεκρικά

ενδύματα. Ο Χριστός έδωσε εντολή να τον λύσουν και να περπατήσει.

Το μεγάλο αυτό γεγονός έκανε πολλούς να πιστέψουν στο Χριστό. Κάποιοι άλλοι έτρεξαν στους Φαρισαίους και ανήγγειλαν το θαύμα. Οι σκληρόκαρδοι και υποκριτές εκείνοι άνθρωποι, μαζί με το ιουδαϊκό ιερατείο, όχι μόνο δεν συγκινήθηκαν και δεν πίστεψαν στα θαύμα και τη δύναμη του Ιησού, αλλά σκληρύνθηκαν έτι περισσότερο οι καρδιές τους. Ο αρχιερέας Καϊάφας είπε το εξής καταπληκτικό: «Υμείς ουκ οίδατε ουδέν, ουδέ διαλογογίζεσθε ότι συμφέρει ημίν ίνα εις άνθρωπος αποθάνη υπέρ του λαού και μη όλον το έθνος απόληται» και σχολιάζει ο ιερός ευαγγελιστής: «Τούτο δε αφ' εαυτού ουκ είπεν, αλλά αρχιερέυς ων του ενιαυτού εκείνου προεφήτευσεν ότι έμελλεν ο Ιησούς αποθνήσκειν υπέρ του έθνους, και ουχ υπέρ του έθνους μόνον, αλλ' ίνα τα τέκνα του Θεού τα διεσκορπισμένα συναγάγη εις εν» (Ιωάν.11:49-52).

Η ανάσταση του Λαζάρου είναι το μεγαλύτερο θαύμα του Κυρίου. Αυτό φαίνεται και από το γεγονός ότι δεν έσπευσε αμέσως με την είδηση του θανάτου του φίλου Του, αλλά πήγε στη Βηθανία ύστερα από τέσσερις ημέρες για να φανεί το μέγεθος του μεγάλου θαύματος και της υπέρτατης δυνάμεως του Θεού. Ο ιερός Χρυσόστομος τονίζει πως «Έμεινεν, ίνα αποπνεύση (ο Λάζαρος) και ταφή, ίνα μηδείς έχη λέγειν ούπω τλευτήσαντα αυτόν ανέστησεν' ότι κάρος ην, ότι έκλυσις ήν, ότι καταγωγή ήν και ου θάνατος» (παρά Π. Τρεμπέλα Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον, Αθήναι 1969,σελ.401). Αν και ο νεκρός άρχισε να αποσυντίθενται ο Χριστός τον ανάστησε, φανερώνοντας το μεγαλείο της θείας δυνάμεώς Του. Είναι ο κύριος της ζωής, διότι είναι ο ίδιος η ζωή. Κανένας ποτέ δεν τόλμησε να ισχυριστεί αυτό που φανέρωσε στη Μάρθα «Εγώ ειμι η ανάστασις και η ζωή, ο πιστεύων εις εμέ, καν αποθάνη, ζήσεται» (Ιωάν.11:25).

Αυτή η διαβεβαίωση ότι ο ίδιος ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός είναι η πηγή της ζωής και η μακάρια ανάστασή μας είναι η μεγάλη μας παρηγοριά και η άρρητη δύναμη που μας κάνει να υπερνικάμε όλες τις αντιξοότητες της επίγειας ζωής μας. Χάρη σ' Αυτόν δεν θα πεθάνουμε ποτέ, έστω και αν το φθαρτό σώμα μας αποτεθεί στη γη και αποσυντεθεί. Αυτό είναι ένα απλό βιολογικό γεγονός, το οποίο δεν έχει ουδεμία οντολογική επίπτωση για μας τους πιστούς του

Χριστού. Η ψυχή μας θα εξακολουθεί να ζει και χωρίς το σώμα μας, μια ζωή ασύγκριτα ανώτερη από την επίγεια. Αλλά όχι για πάντα μόνη της, διότι «έρχεται ώρα, και νυν εστιν, ότε οι νεκροί ακούσονται της φωνής του υιού του Θεού και οι ακούσαντες ζήσονται» (Ιωάν.5:25). Τα σώματά μας θα ζήσουν και θα ενωθούν και πάλι με τα πνεύματά μας για να μην ξαναχωρίσουν ποτέ πια, αλλά να ζουν αιώνια την όντως ζωή και να συνδοξάζονται με το Χριστό.

Το μέγα θαύμα της Αναστάσεως του Λαζάρου δείχνει ξεκάθαρα ότι όπως ο Χριστός ανήστησε με γοερή φωνή Του εκείνον, κατά τον ίδιο τρόπο θα αναστήσει και μας. Με τη δική Του ανάσταση νίκησε κατά κράτος το θάνατο. Δια της Αναστάσεως του Χριστού «έσχατος εχθρός καταργείται ο θάνατος» (Α΄ Κορ.15:26), διακηρύττει πανηγυρικά ο απόστολος Παύλος.

Η μεγάλη αυτή εορτή λειτουργεί ως πνευματική ανάταση στις ψυχές ημών των πιστών, οι οποίοι συν-οδοιπορούμε με τον Κύριο προς το εκούσιο πάθος και το σταυρικό Του θάνατο. Αυτό το αποδίδει θαυμάσια το ιερό τροπάριο της εορτής: «Την κοινήν ανάστασιν προ του σου πάθους πιστούμενος, εκ νεκρών ήγειρας τον Λάζαρον Χριστέ ο Θεός΄ όθεν και ημείς ως οι παίδες, τα νίκης σύμβολα φέροντες

σοι το νικητή του θανάτου βοώμεν΄ Ωσαννά εν τοις υψίστοις, ευλογημένος ο ερχόμενος, εν ονόματι Κυρίου».

«Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΟΥ ΕΡΧΕΤΑΙ ΣΟΙ»

(Θεολογικό σχόλιο στο περιεχόμενο και τα νοήματα της Κυριακής των Βαίων)

Μετά την θαυμαστή ανάσταση του Λαζάρου οι ευσεβείς αδελφές του παρέθεσαν στον Κύριο και τους μαθητές Του μεγάλο και λαμπρό δείπνο για να ευχαριστήσουν τον Μεγάλο Ευεργέτη τους. Η Μάρθα φρόντιζε να μη λείψει τίποτε από το πλούσιο τραπέζι. Μαζί τους καθόταν και ο Λάζαρος. Η Μαρία, κατά τη διάρκεια του δείπνου, πήρε ένα πολύτιμο δοχείο γεμάτο πανάκριβο μύρο και άρχισε να πλένει με αυτό τα πόδια του Χριστού. Κατόπιν

ξέπλεξε τα πλούσια μαλλιά της και μ' αυτά σκούπισε τα πόδια του Λυτρωτή. Η ευώδης οσμή του μύρου γέμισε την οικία. Το γεγονός αυτό δημιούργησε αισθήματα εκπλήξεως στους παραβρισκόμενους. Ο Ιούδας ο Ισκαριώτης, ο μελλοντικός προδότης του Κυρίου είπε: «Διατί τούτο το μύρον ουκ επράθη τριακοσίων δηναρίων και εδόθη τοις πτωχοίς;». Και σχολιάζει ο ιερός ευαγγελιστής: «είπε δε τούτο ουχ ότι περί των πτωχών έμελεν αυτώ, αλλ' ότι κλέπτης ην, και το γλωσσόκομον είχε και τα βαλλόμενα εβάσταζεν» (Ιωάν.12:6).

Ο άνθρωπος της ανομίας, απόλυτα υπόδουλος στα ταπεινά του πάθη, έμεινε εντελώς ανέγγιχτος από την τρίχρονη παρουσία του θείου Διδασκάλου του. Η ωφελμιστική υλιστική σκοτοδίνη του, τον κρατούσε δέσμιος του πάθους της φιλαργυρίας. Αυτό το πάθος θα τον οδηγήσει, κατόπιν, σε λίγες ημέρες στην προδοσία του Δασκάλου του και στον προσωπικό του τραγικό αφανισμό. Το όνομά του θα γίνει στους αιώνες συνώνυμο της προδοσίας.

Ο Κύριος με προφανή λεπτότητα αντιπαρήλθε την πρόκληση του Ιούδα και είπε: «Άφες αυτήν, εις την ημέραν του ενταφιασμού μου τετήρηκεν αυτό. Τους πτωχούς γαρ πάντοτε έχετε μεθ' εαυτών, εμέ δε ου πάντοτε έχετε» (Ιωάν.121:7-8). Φυσικά τα λόγια αυτά ήταν ακατανόητα για τους μαθητές Του, διότι, προσκολλημένοι ακόμη στην εθνικιστική ιουδαϊκή περί Μεσσία αντίληψη, πίστευαν σε μια λαμπρή προέλαση προς την Ιερουσαλήμ, προκειμένου να πάρουν την εξουσία και να απελευθερώσουν το έθνος από τον ξένο δυνάστη.

Την ίδια ώρα κατέφθασε στην οικία του δείπνου όχλος πολός από τους Ιουδαίους, οι οποίοι ήθελαν να δουν τον θαυμαστό ραβίνο που ανάστησε το Λάζαρο. Ήθελαν επίσης να δουν με τα ίδια τους τα μάτια τον αναστημένο. Ταυτόχρονα οι αρχιερείς και οι άρχοντες του Ιουδαϊκού λαού έκαναν συμβούλιο και συζητούσαν το ενδεχόμενο να φονεύσουν τον Λάζαρο, διότι διαπίστωναν με ανησυχία ότι πολλοί άνθρωποι είχαν πιστέψει στην θεϊκή δύναμη του Ιησού, εξαιτίας του εξαίσιου θαύματος! Ήδη είχε αποφασισθεί η θανάτωση του Κυρίου (Ιωάν.11:47-57) και ο προδότης μαθητής βρισκόταν σε επικοινωνία με το ιουδαϊκό ιερατείο (Ιωάν.12:3-8, Ματθ.26:14-16) για την παράδοση του Διδασκάλου του.

Την άλλη μέρα ο Χριστός μπήκε στην Ιερουσαλήμ με τους μαθητές του. Το μεγάλο νέο της ανάστασης του Λαζάρου είχε φτάσει από τη Βηθανία στην αγία πόλη και δημιούργησε αισθήματα ενθουσιασμού και ευφορίας στο λαό. Λόγω δε της επικείμενης εορτής του Πάσχα είχαν συρρεύσει εκεί πολλοί ξένοι προσκυνητές. Όταν πληροφορήθηκαν οι όχλοι την άφιξη του ανθρώπου που ανάστησε το Λάζαρο, πήραν στα χέρια κλαδιά φοινίκων και βγήκε στους δρόμους για να Τον

προϋπαντήσουν τραγουδώντας τον νικητήριο παιάνα: «Ωσαννά' ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου, ο βασιλεύς του Ισραήλ» (Ιωάν.12:13). Κάποιοι έστρωναν τα ενδύματά τους στο δρόμο για να περάσει ο μεγάλος θριαμβευτής. Η σκηνή αυτή ήταν συνηθισμένη στους χρόνους εκείνους. Οι νικητές βασιλείς έμπαιναν τροπαιούχοι στις πόλεις, αποθεωμένοι από τα πλήθη.

Ο Κύριος καθισμένος πάνω σε πουλάρι όνου έμπαινε ήσυχα, ατάραχος και αδιαφορώντας για τους πανηγυρισμούς, στην αγία πόλη, εκπληρώνοντας την

προφητεία του Ζαχαρίου: «Χαίρε σφόδρα θύγατερ Σιών, ιδού ο βασιλεύς σου έρχεται σοι δίκαιος και σώζων αυτός πραϋς και επιβεβηκώς επί υπόζυγιον και πώλον νέον» (Ζαχ.9,9). Ο κόσμος επισημαίνει ο ιερός ευαγγελιστής ομολογούσε ότι «τον Λάζαρον εφώνησεν εκ του μνημείου και ήγειρεν αυτόν εκ νεκρών. Δια τούτο και ηπήντησεν αυτό ο όχλος, ότι ήκουσαν τούτο αυτόν πεποιηκέναι το σημείον» (Ιωάν.12:17-18). Αντίθετα με τους ενθουσιασμούς του πλήθους, οι Φαρισαίοι με εμφανή ανησυχία και μίσος είπαν μεταξύ τους: «θεωρείτε ότι ουκ ωφελείτε ουδεν; Ίδε ο κόσμος οπίσω αυτού απήλθεν» (Ιωάν.12:19).

Η είσοδος του Κυρίου στα Ιεροσόλυμα είναι η τελευταία σκηνή του δραματικού έργου της επί γης ζωής Του. Μπήκε ταπεινά επάνω στο ονάριο, παρ' όλο ότι ο όχλος τον ζητωκραύγαζε και συμπεριφερόταν ως να είχε μπροστά του κάποιο εγκόσμιο βασιλιά, ο οποίος μπαίνει θριαμβευτής στην πρωτεύουσα του βασιλείου του. Γνωρίζει πολύ καλά πως οι ιαχές και οι πανηγυρισμοί των όχλων είναι πρόσκαιρες και λαθεμένες εκδηλώσεις. Όλοι αυτοί οι ενθουσιώδεις άνθρωποι οι οποίοι τον αποθέωναν, εκδήλωναν εκείνη τη στιγμή την μικρο-εθνικιστική τους αντίληψη για Εκείνον.

Τα κίνητρά τους ήταν ιδιοτελή και φτηνά. Η απουσία πνευματικότητας ήταν διάχυτη σ' αυτούς.

Γνώριζε επίσης ο Κύριος ότι όλοι αυτοί οι άνθρωποι, οι οποίοι τον δόξαζαν με την είσοδό Του στην Ιερουσαλήμ, θα είναι οι ίδιοι, οι οποίοι θα φωνάζουν πέντε ημέρες μετά κάτω από το πραιτώριο και θα απαιτούν από τον εκπρόσωπο του Ρωμαίου δυνάστη τους «σταύρωσον σταύρωσον αυτόν» (Λουκ.23:22)!

Για μας τους πιστούς η είσοδος του Κυρίου στην Ιερουσαλήμ αποτελεί την απαρχή της εκούσιας πορείας Του για το θείο Πάθος. Εορτάζουμε την ημέρα αυτή με ανάκατα αισθήματα χαράς και λύπης. Γιορτάζουμε με αισθήματα χαράς, διότι ο Λυτρωτής μας Χριστός οδεύει προς τα σωτήρια παθήματα για την δική μας σωτηρία. Γιορτάζουμε με αισθήματα λύπης, διότι ο Κύριός μας θα υποστεί για χάρη μας, και εξαιτίας της δικής μας κακουργίας, τα επώδυνα παθήματα και θα υποφέρει και θα πονέσει ως άνθρωπος. Θα ανέβει στον Γολγοθά, θα πεθάνει ως κακούργος και θα ταφεί ως κοινός θνητός. Σε ανάμνηση της μεγαλειώδους και θριαμβευτικής εισόδου του Κυρίου μας στην αγία πόλη, κρατάμε και εμείς κατά την αγία αυτή ημέρα κλάδους δάφνης, υποδεχόμενοι τον Κύριο ως νικητή και θριαμβευτή βασιλέα, όχι βέβαια κοσμικό, όπως τον περίμεναν οι Ιουδαίοι, αλλά ως αιώνιο πνευματικό άνακτα.

«ΕΡΧΟΜΕΝΟΣ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΕΠΙ ΤΩ ΕΚΟΥΣΙΟΝ ΠΑΘΟΣ»

(Θεολογικό σχόλιο στο περιεχόμενο και τα νοήματα της Μεγάλης Δευτέρας)

«Ίδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός και μακάριος ο δούλος ον ευρήσει γρηγορούντα, ανάξιος δε πάλιν, ον ευρήσει ραθυμούντα. Βλέπε ουν ψυχή μου, μη τω ύπνω κατενεχθής, ίνα μη τω θανάτω παραδοθής και της βασιλείας έξω κλεισθής. Αλλά ανάνηψον κρίζουσα, Άγιος, Άγιος, Άγιος ει ο Θεός ημών. Δια της Θεοτόκου ελέησον ημάς». Με αυτό το θεσπέσιο τροπάριο ο ιερός υμνογράφος μας εισάγει στο κατανυκτικό κλίμα της Μεγάλης Εβδομάδος, παροτρύνοντάς μας να ετοιμάσουμε κατάλληλα τον εαυτό μας, προκειμένου να

υποδεχτούμε το Νυμφίο της ψυχής μας Χριστό και να λάβουμε μέρος στην πνευματική γαμήλια πανδαισία. Αυτή είναι άλλωστε και η κύρια επιδίωξη της βιώσεως όλων των μεγάλων γεγονότων της Μεγάλης Εβδομάδος, η συνάντησή μας με τον παθόντα και αναστάντα Σωτήρα μας Χριστό!

Την πρώτη ημέρα της Μεγάλης Εβδομάδος τιμάμε μια μεγάλη προσωπικότητα της Παλαιάς Διαθήκης, τον Ιωσήφ τον Πάγκαλο, το γιο του Ιακώβ, τον οποίο πούλησαν, εξαιτίας μεγάλου φθόνου, τα αδέρφια του ως δούλο στην Αίγυπτο (Γεν. κεφ.37-50). Η πολύπαθη ιστορία του μας είναι λίγο πολύ γνωστή. Η φιλήδονη γυναίκα του Πεντεφρή, αυλικού του Φαραώ, αφού δεν μπόρεσε να τον παρασύρει στην αμαρτία της μοιχείας, τον συκοφάντησε και τον έριξαν στη φυλακή. Μετά την εξήγηση των περιέργων ονείρων του Φαραώ κατέστη αντιβασιλέας της μεγάλης χώρας της Αιγύπτου. Συνάντησε τους αδελφούς του, τους οποίους όχι μόνο δεν τα τιμώρησε, αλλά τους ευεργέτησε και τους εγκατέστησε στο πιο έφορο μέρος της Αιγύπτου, προκειμένου να ζήσουν ευτυχισμένοι. Την αγία αυτή ημέρα προβάλλεται η υπέροχη μορφή του Παγκάλου Ιωσήφ, γιατί αυτός σύμφωνα με τους Πατέρες της Εκκλησίας μας, αποτελεί προτύπωση και εικόνα του Χριστού μας. Όπως ο Κύριος υπέφερε άδικα εξαιτίας της ανθρώπινης κακίας των ομοφύλων Του, το ίδιο και εκείνος υπέφερε εξαιτίας της κακίας των αδελφών του και έδειξε, όπως και ο Χριστός, απέραντη ανεξικακία.

Επίσης την ημέρα αυτή κάνουμε ανάμνηση του διδακτικού γεγονότος της ξηρανθείσης συκής από τον Κύριο που συνέβηκε σύμφωνα με τα ιερά Ευαγγέλια την επομένη ημέρα της θριαμβευτικής Του εισόδου στην Ιερουσαλήμ (Ματθ.21:19,Μαρκ.11:13). Βαδίζοντας σε κάποια οδό πλάι σε συστοιχίες καρποφόρων δένδρων φοινίκων, καρυών και συκιών πείνασε και πλησίασε σε κάποια συκιά για να συλλέξει ορισμένους καρπούς. Όμως το συγκεκριμένο δένδρο, ενώ είχε πλούσιο φύλλωμα, δεν είχε καρπούς. Τότε ο Ιησούς είπε σε αυτή: «Μηκέτι εκ σου καρπός γένηται εις τον αιώνα' και εξηράνθη παραχρήμα η συκή» (Ματθ.21:19). Με αυτόν τον περίεργο και παραστατικό τρόπο θέλησε ο Κύριος να διδάξει στους μαθητές Του την ανάγκη να παράγουμε πνευματικούς καρπούς. Επίσης η άκαρπος συκή,

σύμφωνα με σύγχρονο λόγιο κληρικό «ήτις δια των πλουσίων φύλλων της εσυμβόλιζε την υποκρισίαν των θρησκευτικών αρχόντων, δεν ετιμωρήθη απλώς ως άψυχος συκή, αλλ' ως εκπροσωπούσα καθόλου μεν το Ιουδαϊκόν έθνος, ιδιαιτέρως δε την Ιουδαϊκήν Συναγωγήν, ήτις μόνον φύλλα έφευεν, ήτοι απλώς περιωρίζετο εις εξωτερικούς τύπους, ουδένα δε καρπόν είχε να επιδείξη. Ο Ιησούς ελθών ει μη μίαν ψευδή υποκρισίαν κατεδίκασε ταύτην εις διηνεκή αποξήρανσιν» (Θ. Σπυροπούλου, Ο Βίος και η Διδασκαλία του Ιησού Χριστού, Αθήναι 1933, σελ.372).

Ο ευαγγελιστής Μάρκος αναφέρει πως την ώρα που ο Κύριος επιτίμησε τη συκή και ξηράθηκε, κατέπεσαν αμέσως τα καταπράσινα φύλλα της και την επόμενη μέρα ξεράθηκε και η ρίζα της (Μαρκ.11:21). Οι μαθητές έκθαμβοι από το θαύμα αυτό δεν ζητούσαν να μάθουν την βαθύτερη έννοιά του, αλλά είχαν την απορία «πως παραχρήμα εξηράνθη η συκή;» (Ματθ.21:20). Πρώτη φορά είχαν δει τιμωρία της άψυχης φύσεως.

Ο Κύριος παίρνοντας αφορμή από την απορία των μαθητών, χωρίς να εξηγήσει την συμβολική σημασία του θαύματος, τους δίδαξε για τη μεγάλη δύναμη της πίστεως, η οποία όταν συνοδεύεται από εσωτερική θέρμη και χωρίς τον παραμικρό δισταγμό μπορεί να κατορθώσει αφάνταστα πράγματα. Τους είπε: «Εάν έχετε πίστιν ως κόκκον συνάπεως, ερείτε τω όρει τούτω, μετάβα εντεύθεν εκεί, και μεταβήσεται» (Ματθ.21:21). Αυτή την πίστη θέλει η Εκκλησία μας να μεταδώσει και σε μας.

Οι άγιοι Πατέρες όρισαν να κάνουμε μνεία την Μ. Δευτέρα αφ' ενός μεν του δικαίου Ιωσήφ και αφ' ετέρου του γεγονότος της ξηρανθείσης συκής για να μιμηθούμε και εμείς τον Πάγκαλο Ιωσήφ στην αρετή και να αποφύγουμε την άκαρπη συκή και να στολισθούμε με αρετές και πνευματικούς καρπούς, προκειμένου να ακολουθήσουμε τον Κύριο στο σωτήριο Πάθος Του.

Είναι ανάγκη αυτές τις άγιες ημέρες να διορθώσουμε την πορεία της ζωής μας, να στραφούμε στο δρόμο του Χριστού και να ακολουθήσουμε τα βήματά Του προς το Πάθος. Πρέπει να αντισταθούμε σθεναρά στον κακό εαυτό μας, ο οποίος με τις ισχυρές ελκτικές του έξεις προς την αμαρτία μας οδηγεί στην απώλεια και στον πνευματικό θάνατο. Στην αντίθετη περίπτωση θα παραμείνουμε για μια ακόμα φορά αμέτοχοι των δωρεών που

απορρέουν από τα εκούσια Παθήματα και τη Σταυρική Θυσία του Λυτρωτή μας Ιησού Χριστού και θα έχουμε εν τέλει την τύχη της ακάρπου συκής.

«ΛΑΜΠΡΙΝΟΝ ΜΟΥ ΤΗΝ ΣΤΟΛΗΝ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ»

(Θεολογικό σχόλιο στο περιεχόμενο και τα νοήματα της Μεγάλης Τρίτης)

«Τη αγία και μεγάλη Τρίτη της των δέκα παρθένων παραβολής, της εκ του ιερού Ευαγγελίου, μνείαν ποιούμεθα». Αυτό είναι το συναξάρι της δεύτερης ημέρας της Μεγάλης Εβδομάδος. Ο Νυμφίος της Εκκλησίας και της ψυχής μας, «ο ωραίος κάλλει παρά πάντας βροτούς», οδεύει προς το εκούσιο Πάθος Του, καλώντας κοντά Του όλους εμάς τους πιστούς Του, για να μας κάνει κοινωνούς των σωτηριωδών παθημάτων Του και του θριάμβου της Αναστάσεώς Του.

Οι θείοι Πατέρες όρισαν την αγία αυτή ημέρα να θυμηθούμε μια από τις πιο παραστατικές και διδακτικές παραβολές του Κυρίου μας: την παραβολή των Δέκα Παρθένων. Κι' είχαν το σκοπό τους. Η συνοδοιπορία με το Χριστό μας προς το Θείο Πάθος δεν θα πρέπει να είναι τυπική και απλά συναισθηματική, αλλά να είναι ολοκληρωτική συμμετοχή στην εν Χριστώ πορεία και να συνοδεύεται από οντολογική αλλαγή του είναι μας. Η ενθύμηση της παραβολής των δέκα παρθένων είναι μια άριστη πνευματική άσκηση για να μην διαφεύγει από τη σκέψη μας η επερχόμενη μεγάλη, επιφανής και συνάμα φοβερή ημέρα της Δευτέρας Παρουσίας του Κυρίου μας. Την παραβολή των δέκα Παρθένων διασώζει ο ευαγγελιστής Ματθαίος στο 25^ο κεφάλαιο του Ευαγγελίου του. Με την ευκαιρία μιας καταπληκτικής εσχατολογικής ομιλίας Του ο Κύριος είπε και την εξής παραβολή: Η Βασιλεία των ουρανών μοιάζει με δέκα παρθένες οι οποίες αφού πήραν μαζί τους τα λυχνάρια τους πήγαν να υποδεχθούν τον νυμφίο. Πέντε από αυτές ήταν σώφρονες και φρόντισαν να έχουν μαζί τους απόθεμα λαδιού για τα λυχνάρια τους, ενώ οι άλλες πέντε ήταν ανόητες και δεν φρόντισαν να έχουν μαζί τους το αναγκαίο απόθεμα λαδιού. Επειδή δε αργούσε ο νυμφίος και η

νύχτα προχωρούσε έπεσαν να κοιμηθούν. Τα μεσάνυχτα ακούστηκε μια γοερή κραυγή η οποία ανήγγειλε τον ερχομό του νυμφίου. Οι παρθένες σηκώθηκαν για να προαπαντήσουν τον νυμφίο. Οι μεν σώφρονες παρθένες που είχαν απόθεμα λαδιού άναψαν τα λυχνάρια τους, οι δε μωρές ζητούσαν απεγνωσμένα από τις σώφρονες να τους δώσουν λίγο λάδι. Εκείνες τους απάντησαν πως μόλις αρκεί για τα δικά τους τα λυχνάρια και καλά θα κάνουν να πάνε να αγοράσουν. Οι ανόητες παρθένες έτρεξαν να αγοράσουν λάδι, αλλά εν τω μεταξύ ο νυμφίος έφθασε και μπήκε στο χώρο του γάμου με τις πέντε φρόνιμες και έκλεισε την πόρτα. Οι ανόητες παρθένες έφθασαν μετά και άρχισαν να φωνάζουν Κύριε, Κύριε άνοιξέ μας. Αυτός τους απάντησε αλήθεια σας λέγω πως δεν σας γνωρίζω και έμειναν τελικά έξω του νυμφώνος. Κλείνει την παραστατική αυτή παραβολή του ο Κύριος με την εξής σωτήρια προτροπή: «Γρηγορείτε ουν, ότι ουκ οίδατε την ημέραν ουδέ την ώραν εν η ο Υιός του ανθρώπου έρχεται» (Ματθ.κε'13) και «γρηγορείτε ουν ουκ οίδατε γαρ πότε ο κύριος της οικίας έρχεται, οψέ ή μεσονυκτίου ή αλεκτροφωνίας ή πρωί μη ελθών εξαίφνης εύρη υμάς καδεύδοντας»(Μάρκ.13:35).

Η παραβολή αυτή έχει ως σκοπό να θυμίσει στους πιστούς πως η Δευτέρα και ένδοξη Παρουσία του Κυρίου θα γίνει ξαφνικά, θα έρθει «ως κλέπτης εν νυκτί» (Α΄Θεσ.5:2). Γι' αυτό θα πρέπει οι πιστοί να είναι πάντοτε, ανά πάσα στιγμή έτοιμοι, για την υποδοχή Του, διαφορετικά θα μείνουν έξω από τη βασιλεία του Θεού και θα χαθούν. Έτσι οι θείοι Πατέρες έκριναν σκόπιμο να αφιερώσουν μια ημέρα της Αγίας και Μεγάλης Εβδομάδος στην ανάμνηση της εσχατολογικής αυτής παραβολής των δέκα παρθένων. Το κατανυκτικό κλίμα αυτών των αγίων ημερών είναι η καλλίτερη στιγμή για να υπενθυμίσει η αγία μας Εκκλησία στους πιστούς το φοβερό και απρόοπτο της Δευτέρας Παρουσίας του Κυρίου. Επίσης η εγρήγορση είναι συνυφασμένη με το Πάθος του Θεανθρώπου. Ο Ίδιος ο Κύριος κατά τη δραματική νύκτα της συλλήψεως Του στον κήπο της Γεθσημανή τόνιζε στους μαθητές του «Γρηγορείτε και προσεύχεσθε» (Μάρκ.14:38)!

Μέσα στην κατανυκτική ατμόσφαιρα της Μεγάλης Εβδομάδος η μνεία της Δευτέρας Παρουσίας και η ανάγκη της συνεχούς ετοιμασίας για την τρομερή εκείνη ημέρα, είναι επιτακτική. Ο

επίγειος βίος μας είναι καθοριστικός για τον επέκεινα της ζωής αυτής προορισμού μας. Οι φρόνιμες παρθένες φρόντισαν να είναι έτοιμες για την υποδοχή του Νυμφίου, σε αντίθεση με τις μωρές και νωθρές παρθένες, οι οποίες είχαν διασπάσει την προσοχή τους σε άλλες δευτερευούσης σημασίας έννοιες και δεν φρόντισαν να έχουν τα απαραίτητα εφόδια για την υποδοχή του Νυμφίου και να εξασφαλίσουν την είσοδό τους στη λαμπρή γαμήλια ευφροσύνη.

Οι παρθένες είναι οι ψυχές μας και η προμήθεια λαδιού για το λυχνάρι είναι ο επίγειος συνεχής αγώνας για να κάνουμε το θέλημα του Θεού, να κάνουμε έργα ευποιίας, να παραμερίζουμε από την ύπαρξή μας συνεχώς όλα εκείνα τα στοιχεία που είναι παρείσακτα στη φύση μας και αντιστρατεύονται την πνευματική μας πρόοδο και τελείωση. Το λυχνάρι είναι η παρρησία μας μπροστά στο Θεό. Οι φρόνιμες παρθένες συμβολίζουν τις αγαθής προαίρεσης ψυχές, οι οποίες ζουν αδιάκοπα την λαχτάρα της ένωσής τους με το Νυμφίο της Εκκλησίας, τον σωτήρα Χριστό. Γι' αυτό αγωνίζονται αέναα να αποκτούν αρετές και πνευματική προκοπή και να περιθωριοποιούν όλα εκείνα τα στοιχεία, τα οποία αντιστρατεύονται την ένωσή τους με το Θεό. Οι μωρές παρθένες συμβολίζουν τις ράθυμες, αδιάφορες και εν πολλοίς εχθρικά προς το Χριστό διατελούσες ψυχές. Είναι εκείνες οι ψυχές οι οποίες απορροφημένες από την υλιστική ευδαιμονία, αδιαφορούν για την πνευματική πρόοδο και την εν Χριστώ σωτηρία.

Το φοβερό γεγονός της Δευτέρας Παρουσίας του Κυρίου θα γίνει, όπως αναφέραμε ξαφνικά και σε χρόνο ανύποπτο και θα πληρώσει με χαρά ανείπωτη τις φρόνιμες και αγαθές ψυχές και θα φέρει φόβο και αγωνία τις μωρές ψυχές. Οι μεν πρώτες θα επιβραβευτούν για την σώφρονα στάση τους και θα εισέλθουν στην ατέρμονη βασιλεία του Θεού, ενώ οι δεύτερες εξ' αιτίας της αμέλειά τους θα αποκλειστούν από τη βασιλεία του Θεού και θα βυθισθούν στην κατάσταση της παντοτινής λύπης και της τιμωρίας, «εις το πυρ το αιώνιον το ητοιμασμένον τω διαβόλω και τοις αγγέλοις αυτού»(Ματθ.25:41)

Ως συνοδοιπόροι του Θείου Πάθους θα πρέπει να έχουμε συνεχώς στραμμένη τη σκέψη μας πως θα ενώσουμε την ψυχή μας με το Νυμφίο Χριστό. Τα φτηνά και εφήμερα πράγματα

πρέπει να τα θέτουμε σε δεύτερη μοίρα, αν θέλουμε κι' εμείς να βρεθούμε στην ομάδα των φρονίμων παρθένων κατά τη Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου. Ο δρόμος του Θείου Πάθους δείχνει και σε μας το δικό μας δρόμο, ο οποίος είναι ατραπός μαρτυρίου, ο οποίος όμως οδηγεί στη εν Χριστώ λύτρωση και στην αιώνια ζωή.

«ΔΕΞΑΙ ΜΟΥ ΤΑΣ ΠΗΓΑΣ ΤΩΝ ΔΑΚΡΥΩΝ»

(Θεολογικό σχόλιο στο περιεχόμενο και τα νοήματα της Μεγάλης Τετάρτης)

«Τη αγία και μεγάλη Τετάρτη της αλειψάσης τον Κύριον μύρω πόρνης γυναικός μνείαν ποιούμεθα οι θειότατοι πατέρες εθέσπισαν, ότι προ του σωτηρίου πάθους μικρόν τούτο γέγονεν». Αυτό είναι το συναξάρι της σημερινής ημέρας, της Μεγάλης Τετάρτης. Οι συνοδοιπόροι του πάθους του Χριστού μας πιστοί καλούμαστε αυτή την ιερή ημέρα να τιμήσουμε την έμπρακτη και ειλικρινή μετάνοια της πρώην πόρνης γυναικός, η οποία έγινε συνώνυμη με την συντριβή και την αλλαγή ζωής.

Το σημαντικότατο, συγκινητικότατο και διδακτικότατο γεγονός της αλείψεως του Κυρίου με πολύτιμο μύρο από την αμαρτωλή γυναίκα διασώζουν με μικρές παραλλαγές και οι τέσσερις ευαγγελιστές. Ο Ματθαίος (26:6-13), ο Μάρκος (14:3-9) και ο Ιωάννης (12:1-8) ομιλούν για την ίδια γυναίκα, την Μαρία, την αδελφή του Λαζάρου, η οποία, όπως αναφέραμε, από ευγνωμοσύνη για την ανάσταση του αδελφού της, έκαμε αυτή την σπουδαία πράξη. Αντίθετα ο Λουκάς αναφέρει πως η γυναίκα, που δεν αναφέρεται το όνομά της, ήταν αμαρτωλή πόρνη. Είναι προφανές ότι πρόκειται για διαφορετικό περιστατικό. Ίσως να ήταν η πόρνη γυναίκα, την οποία έσωσε ο Κύριος από το λιθοβολισμό των υποκριτών Ιουδαίων (Ιωάν.8:5). Βεβαίως στον Εσπερινό της ημέρας διαβάζεται η περικοπή από το Ευαγγέλιο του Ιωάννη, όμως το περιεχόμενο και η θαυμάσια υμνολογία της ημέρας είναι εμπνευσμένη από την περικοπή του Ευαγγελίου του Λουκά.

Σύμφωνα με τον ιερό ευαγγελιστή ο Ιησούς προσκλήθηκε σε δείπνο στο σπίτι κάποιου Σίμωνος, ο οποίος ανήκε στην τάξη των

Φαρισαίων. Κάποια γυναίκα αμαρτωλή όταν έμαθε ότι ο Κύριος ήλθε στην πόλη, ζήτησε να μάθει σε πιο σπίτι έχει καταλύσει. Και ενώ έτρωγαν και συζητούσαν, ξάφνου μπήκε στο σπίτι η γυναίκα εκείνη, κρατώντας στα χέρια της αλαβάστρινο δοχείο γεμάτο πολύτιμο μύρο. Προχώρησε στο μέρος του Ιησού και αφού στάθηκε πίσω Του, γονάτισε και άρχισε να κλέει και να οδύρεται γοερά. Άνοιξε αμέσως το δοχείο και άρχισε να ρίχνει απλόχερα το μύρο και να πλένει με αυτό πόδια του Ιησού. Μαζί με το πολύτιμο μύρο έσμιγε και τα καυτά δάκρυά της, τα οποία έτρεχαν σαν ποτάμι από τα μάτια της. Αφού άδειασε το δοχείο ξέπλεξε τα πλούσια μαλλιά της και σκούπισε με αυτά τα πόδια Του, καταφιλώντας τα αδιάκοπα.

Ο Φαρισαίος οικοδεσπότης απόρησε με το γεγονός και διαλογιζόταν: Αυτός εδώ είναι προφήτης, δε γνωρίζει το ποιόν αυτής τη γυναίκας και την αφήνει να τον αγγίζει; Ο καρδιογνώστης Χριστός είπε στον Σίμωνα: Έχω να σου πω το εξής για τις σκέψεις σου: Εκείνος είπε: μίλα μου δασκάλε. Κάποιος, του είπε, δάνεισε χρήματα σε δύο ανθρώπους, στον πρώτο πεντακόσια δηνάρια και στον δεύτερο πενήντα. Όταν έπρεπε να τα επιστρέψουν αυτοί δεν είχαν και ο δανειστής τους τα χάρισε. Και ρωτά το Σίμωνα: ποιος από τους δυο θα χρωστάει μεγαλύτερη χάρη στον δανειστή; Ο Σίμων απάντησε: αυτός που του χαρίστηκε το μεγαλύτερο ποσό. Σωστά απάντησες του είπε ο Ιησούς. Για κοίταξε αυτή τη γυναίκα. Εγώ μπήκα στο σπίτι σου και δεν μου έπλυνες τα πόδια με νερό, όμως εκείνη μου τα έπλυνε με τα δάκρυά της και τα σκούπισε με τα μαλλιά της. Χαιρετισμό δε μου έδωκες, όμως αυτή δε σταμάτησε στιγμή να μου φιλάει τα πόδια. Με λάδι δεν μου άλειψες το κεφάλι, όμως αυτή με πανάκριβο μύρο μου άλειψε τα πόδια. Δεν αξίζει να της πω: «σου συγχωρούνται οι τόσες πολλές αμαρτίες σου, διότι με αγάπησες τόσο πολύ»; Γυρίζοντας προς τη γυναίκα της είπε: «σου συγχωρούνται οι αμαρτίες σου». Τότε άρχισαν οι συνδαιτυμόνες να διερωτώνται: ποιος είναι αυτός που μπορεί να συγχωρεί αμαρτίες; Ο Χριστός ξαναλέγει στη γυναίκα: «Η πίστη σου σε έσωσε, πήγαινε στο καλό».

Η γυναίκα αυτή ήταν διαβόητη για την αμαρτωλότητά της. Οι υποκριτές συντοπίτες της την ήθελαν πόρνη, για να ικανοποιεί τις πορνικές τους αμαρτωλές έξεις. Ένα σκεύος αμαρτωλής ηδονής και

τίποτε περισσότερο. Στην κοινωνική και θρησκευτική ζωή της πόλεως δεν είχε θέση, ήταν το μιάσμα, την οποία έπρεπε να αποφεύγουν. Κάπως έτσι σκέφτηκε και ο Σίμων ο οικοδεσπότης, όταν είδε να μπαίνει στο «καθώς πρέπει» σπίτι του εκείνη και να το «μιαίνει». Πολλώ δε μάλλον να αγγίζει τον υψηλό καλεσμένο του ραβίνο.

Το σώμα της αμαρτωλής αυτής γυναίκας έχε παραδοθεί εξ' ολοκλήρου στο βόρβορο της αμαρτίας και της διαφθοράς. Όμως μέσα στα κατάβαθα της ψυχής της σιγόκαιγε αμυδρή φλόγα λυτρώσεως. Ο ψυχικός της κόσμος δεν είχε διαφθαρεί ολοκληρωτικά. Η παρουσία του Σωτήρα Χριστού στην πόλη εκείνη λειτούργησε στην καρδιά της ως ισχυρότατος άνεμος, ο οποίος θέριεψε την αδύναμη φλόγα λυτρώσεως και την έκαμε πυρακτωμένο καμίνι, ασυγκράτητη ορμή για μετάνοια και σωτηρία και γι' αυτό έτρεξε κοντά Του με τον χαρακτηριστικό αυτό τρόπο.

Ο Χριστός, εγκαινίασε μια νέα αντίληψη για τον αμαρτωλό άνθρωπο, εντελώς διάφορη από εκείνη της ιουδαϊκής κοινωνίας. Δεν είναι ο αμαρτωλός άνθρωπος μiasμένος από τη φύση του, αλλά ένας πνευματικά ασθενής, ο οποίος χρειάζεται βοήθεια. Έθεσε ως αντίδοτο της πνευματικής ασθένειας τη μετάνοια, η οποία είναι ο ισχυρότατος εκείνος μοχλός, ο οποίος γκρεμίζει το οικοδόμημα της αμαρτίας και αναγεννά τον άνθρωπο. Δια του Κυρίου μας Ιησού Χριστού παρήλθε ανεπιστρεπτί το καθεστώς του νόμου και της μισθαποδοσίας, και ανέτειλε η εποχή της χάρητος και του ελέους.

Η αφιέρωση της ημέρας αυτής στην μακάρια πρώην πόρνη γυναίκα έγινε σκόπιμα από τους αγίους πατέρες. Η μορφή της προβάλλει ως φωτεινό ορόσημο καταμεσής στην οδοιπορία προς το Θείο Πάθος για να δείξει και σε μας πως αν δεν συντριβούμε, σαν και εκείνη, και δεν δείξουμε έμπρακτη μετάνοια δεν μπορούμε να ακολουθήσουμε το Χριστό στο Πάθος και την Ανάσταση. Η αγία μας Εκκλησία θέσπισε τη μετάνοια ως ύψιστη δωρεά η οποία ανανεώνει την ουρανοδρόμο πορεία μας προς το Χριστό και την τελείωσή μας. Καλός χριστιανός δεν είναι εκείνος, ο οποίος γεμάτο κομπασμό και εγωιστική αυτάρκεια, ισχυρίζεται ότι έφτασε σε επίπεδο αγιότητας και δεν χρειάζεται πια άλλο αγώνα, αλλά ο διατελών σε διαρκή μετάνοια.

«MEINATE EN EMOI, INA BOTRYN ΦΕΡΗΤΕ»

(Θεολογικό σχόλιο στο περιεχόμενο και τα νοήματα της Μεγάλης Πέμπτης)

«Τη Αγία και Μεγάλη Πέμπτη οι τα πάντα καλώς διαταξάμενοι θείοι Πατέρες, αλληλοδιαδόχως εκ τε των θείων Αποστόλων και των ιερών Ευαγγελίων παραδεδώκασιν ημίν τέσσερά τινα εορτάζειν τον ιερόν Νιπτήρα, τον Μυστικόν Δείπνον (δηλαδή την παράδοσιν των καθ' ημάς φρικτών Μυστηρίων), την υπερφυά Προσευχήν και την Προδοσίαν αυτήν».

Αυτό είναι το συναξάρι της Μεγάλης Πέμπτης. Η αγία μας Εκκλησία τιμά την αγία αυτή ημέρα όσα έλαβαν χώρα στο υπερώο της Ιερουσαλήμ και όσα ακολούθησαν μετά το Μυστικό Δείπνο.

Το Θείο Δράμα οδεύει προς την ολοκλήρωσή του. Ο εκουσίως και αδίκως Παθών για τη δική μας σωτηρία Κύριος γνωρίζει ότι έφτασε το τέλος της επί γης παρουσίας Του. Η προδοσία του αγνώμονα μαθητή, η σύλληψη, οι εξευτελισμοί, η καταδίκη και ο σταυρικός θάνατος είναι θέμα ωρών. Ως άνθρωπος αισθανόταν το δια της θυσίας Του βαρύ φορτίο της απολυτρώσεως του ανθρωπίνου γένους και γι' αυτό αγωνιούσε υπερβαλλόντως. Δεν τον ενδιέφερε το δικό Του μαρτύριο και ο θάνατος, αλλά η συνέχιση του σωτηριώδους έργου Του.

Γι' αυτό λοιπόν αφιέρωσε το βράδυ της προπαραμονής του επικείμενου Ιουδαϊκού Πάσχα και παραμονή της δικής Του σταυρικής θανάς στους αγαπημένους Του μαθητές. «Επιθυμία επεθύμησα τούτο το πάσχα φαγείν μεθ' υμών προ του με παθείν» (Λουκ.22:15) τους είπε. Ήθελε να φάγει για τελευταία φορά μαζί τους. Μα το σπουδαιότερο να τους αφήσει τις τελευταίες παρακαταθήκες Του και πάνω απ' όλα να τελέσει τον Μυστικό Δείπνο, να παραδώσει την υπερφυά Θεία Ευχαριστία, η οποία θα τελείται στο διηνεκές ως η αέναη παρουσία Του στην Εκκλησία.

Στο υπερώο της Ιερουσαλήμ μέσα σε ατμόσφαιρα έντονης συγκινήσεως και σε ένδειξη πραγματικής και άδολης αγάπης, ως δούλος ο Κύριος έπλυνε τα πόδια των μαθητών Του. Με την πράξη Του αυτή ήθελε να αφήσει την ύψιστη εντολή της αλληλοδιακονίας

των ανθρώπων. «ο μείζων εν υμίν γινέσθω ως ο νεώτερος, και ο ηγούμενος ως ο διακονών» (Λουκ.22:25).

Κατόπιν κάθισαν στο τραπέζι του δείπνου. Ο Κύριος θέλησε κατ' αρχήν να ξεκαθαρίσει την υπόθεση του προδότη μαθητή. Δεν ήταν δυνατόν να καθίσει ο άνομος εκείνος μαζί τους στην παράδοση του Μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας, πολλώ δε μάλλον να κοινωνήσει σε αυτό. Λέγει λοιπόν «Εις εξ' υμών παραδώσει με, ο εσθίων μετ' εμού» (Μάρκ.14:18, Ιωάν.13:22). Τα λόγια αυτά έφεραν αναστάτωση στους μαθητές. Δεν περίμεναν να ακούσουν τέτοια φοβερή αγγελία και άρχισαν να διερωτώνται ποιος είναι αυτός. Ο αγαπημένος μαθητής Ιωάννης πέφτοντας στον τράχηλο του Διδασκάλου ρώτησε εξ' ονόματος όλων: «Κύριε τις εστιν»; και ο Κύριος απάντησε: «Εκείνος εστιν ω εγώ βάψας το ψωμίον επιδώσω» (Ιωάν.13:26). Και βουτώντας τεμάχιο άρτου στο φαγητό το έδωσε στον Ιούδα. Αυτός το έφαγε και μετά από αυτό «εισήλθεν εις εκείνον ο Σατανάς» (Ιωάν.13:27). Ο Ιησούς του είπε: «ό ποιείς, ποιήσον τάχιον» (Ιωάν.13:27). Ο προδότης μαθητής έφυγε βιαστικά, απομακρυνθείς για πάντα από τη χορεία των μαθητών και από την κοινωνία του Θείου Διδασκάλου. «Ην δε νύξ» προσθέτει ο Ιωάννης. «Νυξ πραγματική, τονίζει σύγχρονος συγγραφέας, αλλά και νυξ πνευματική εν τη ψυχή του Ιούδα, εν η το φως του θείου Πνεύματος δια παντός εσβέσθη».

Μετά από αυτό ο Κύριος προέβη στη σύσταση του Μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας. Έλαβε άρτο και αφού ευχαρίστησε έκοψε αυτόν σε τεμάχια και έδωκε στους μαθητές του λέγοντας: «Λάβετε, φάγετε, τούτο εστι το σώμα μου», το αληθινό το πραγματικό, «το υπέρ υμών διδόμενον» (Λουκ.22:19). Ύστερα πήρε το ποτήριο της ευλογίας, που ήταν γεμάτο με οίνο και αφού ανέπεμψε ευχαριστήριο δέηση στο Θεό Πατέρα έδωκε στους μαθητές Του λέγοντας: «Πίετε εξ αυτού πάντες' τούτο γαρ εστι το αίμα μου, το της Καινής Διαθήκης, το περί πολλών εκχυνόμενον εις άφεσιν αμαρτιών» (Ματθ.26:28, Μάρκ.14:24).

Αφού κοινωνήσαν όλοι και έφαγαν, ο Κύριος μίλησε και απεύθυνε την τελευταία αποχαιρετιστήρια ομιλία Του στους μαθητές Του. Ο Ευαγγελιστής Ιωάννης διασώζει στο Ευαγγέλιό Του ολόκληρη αυτή την εκτενή ομιλία στα κεφάλαια 13-16. Ο τρόπος της ομιλίας προδίδει στον Κύριο δραματική έκφραση. Ως άνθρωπος

μπροστά στο μαρτύριο, το οποίο γνωρίζει ως Θεός αγωνιά και λυπάται. Αρχίζει με το «Νυν εδοξάσθη ο υιός του ανθρώπου και ο Θεός εδοξάσθη εν αυτώ» (Ιωάν.13:31). Τα παθήματα που θα ακολουθήσουν και η ταπείνωση θα είναι η δόξα του Υιού και συνάμα αυτή θα είναι η δόξα του Πατέρα. Οι αλήθειες και οι ηθικές ιδέες της ομιλίας την καθιστούν πραγματικά μοναδική. Η τρυφερότητα προς τους μαθητές Του είναι έκδηλη, τους αποκαλεί «τεκνία». Κύριο χαρακτηριστικό της ομιλίας είναι η προτροπή για ενότητα και αγάπη μεταξύ των μαθητών και κατ' επέκταση όλων των ανθρώπων. «Εντολήν καινήν δίδωμι υμίν ίνα αγαπάτε αλλήλους» (Ιωάν.13:3) και «Ειρήνην αφήμι υμίν, ειρήνην την εμήν δίδωμι υμίν» (Ιωάν.14:27).

Μετά ακολούθησε η περίφημη αρχιερατική προσευχή του Κυρίου. Προσεύχεται στον Ουράνιο Πατέρα για την ενότητα των μαθητών Του. Δεν εύχεται να τους άρει από τον κόσμο, αλλά να τους διαφυλάξει από τον πονηρό και τα έργα του.

Αφού περατώθηκε και η προσευχή η νύχτα είχε προχωρήσει αρκετά. Ο Ιησούς πήρε τους μαθητές Του και πήγε στο Όρος των Ελαιών. Εκεί υπήρχε κήπος στον οποίο μπήκε με τους μαθητές Του για να προσευχηθεί (Ιωάν.18:1). Ο τρόπος της προσευχής ήταν δραματικός. Ως άνθρωπος και πάλι αγωνιούσε για το επερχόμενο πάθος. «Περίλυπός εστιν η ψυχή μου έως θανάτου» (Ματθ.26:38) είπε στους μαθητές Του. «Παρελθέτω απ' εμού το ποτήριον τούτο» (Ματθ.26:39) παρακαλούσε τον Πατέρα και «εγένετο δε ο ιδρώς αυτού ωσει θρόμβοι αίματος καταβαίνοντος επί την γην» (Λουκ.22:45).

Κάποια στιγμή ακούστηκαν φωνές και θόρυβος πολύς. Έφτασαν οι στρατιώτες με οδηγό τον Ιούδα για να συλλάβουν τον Ιησού. Χαρακτηριστικό σύνθημα ο ασπασμός του Διδασκάλου από τον Προδότη (Λουκ.22:48). Ο Πέτρος χρησιμοποιεί βία, κόβει το αφτί του στρατιώτη Μάλχου (Ιωάν.18:11). Παρ' όλα αυτά η σύλληψη πραγματοποιείται. Ο Κύριος δέσμιος οδηγείται σε ολονύκτιες ψεύτικες δίκες για να καταδικαστεί και να σταυρωθεί.

Τα γεγονότα που έλαβαν χώρα τη Μεγάλη Πέμπτη έχουν τεράστια σωτηριολογική σημασία για μας. Πρώτ' απ' όλα η εκούσια πορεία του Κυρίου προς το Πάθος φανερώνει την άμετρη θεία ευσπλαχνία και αγάπη για τον πεσόντα άνθρωπο. Η ολοκληρωτική

νίκη της αμαρτίας, της φθοράς και του θανάτου μπορούσε να πραγματοποιηθεί μόνο με τον σταυρικό θάνατο του αναμάρτητου Χριστού. Μόνο το τίμιο αίμα του Μεγάλου Αθώου μπορούσε να καθαρίσει κάθε ρύπο αμαρτίας σε όλους τους ανθρώπους όλων των εποχών. Μόνο αυτό μπορούσε να φέρει την καταλλαγή και την ισορροπία, που είχε διαταράξει σοβαρά το κακό και η αμαρτία.

Αυτή η Μεγάλη Θυσία μπορεί να έχει πρακτικά αποτελέσματα στην Εκκλησία, μέσω της Θείας Ευχαριστίας, την οποία παρέδωσε ο Κύριος τη σημερινή ημέρα στους μαθητές Του και μέσω αυτών στην Εκκλησία. Η απολυτρωτική Θυσία του Σταυρού συνεχίζεται στο διηνεκές στις άγιες Τράπεζες των ναών, ως την κυριότερη αγιαστική πράξη της Εκκλησίας μας. Ο Κύριος είναι παρών στην Εκκλησία Του μέσω του ιερού Μυστηρίου τη Θείας Ευχαριστίας. Εμείς γινόμαστε οργανικά, πραγματικά, μέλη του μυστικού Του Σώματος με την Κοινωνία του αγίου Σώματός Του. Έτσι συντελείται η σωτηρία μας.

«ΕΣΤΑΥΡΩΘΗΣ ΔΙ' ΕΜΕ, ΙΝΑ ΕΜΟΙ ΠΗΓΑΣΗΣ ΤΗΝ ΑΦΕΣΙΝ»

(Θεολογικό σχόλιο στο περιεχόμενο και τα νοήματα της Μεγάλης Παρασκευής)

«Τη Αγία και Μεγάλη Παρασκευή τα άγια και σωτήρια και φρικτά Πάθη του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού επιτελούμεν' τους εμπτυσμούς, τα ραπίσματα, τα κολαφίσματα, τας ύβρεις, τους γέλωτας, την πορφυράν χλαίναν, τον κάλαμον, τον σπόγγον, το όξος, τους ήλους, την λόγχην και προ πάντων τον σταυρόν και τον θάνατον, α δι' ημάς κατεδέξατο' έτι Δε και την του ευγνώμονος ληστού, του συσταυρωθέντος αυτώ, σωτήριο εν τω σταυρώ ομολογίαν». Το ιερό συναξάρι της αγίας αυτής ημέρας αναφέρει με λεπτομέρεια τι τιμούμε και προσκυνάμε αυτή την αγία ημέρα.

Η Μεγάλη Παρασκευή είναι για μας τους χριστιανούς η πλέον φρικτή, πένθιμη και λυπητερή ημέρα, αλλά και η πιο ιερή, η πιο αγία, η πολυσέβαστη και πλέον αγαπητή και προσκυνητή ημέρα της Εκκλησίας μας. Κι αυτό διότι ο Βασιλεύς των βασιλευόντων και Κύριος των κυριευόντων, ο Ενανθρωπήσας Υιός και Λόγος του Θεού κρέμεται καρφωμένος, γυμνός, άπνους, επάνω στο ξύλο του

σταυρού, ως χείριστος κακούργος. Ο Εσταυρωμένος Χριστός μας πήρε επάνω Του όλες τις αμαρτίες του κόσμου και ανέβηκε εκών στο φρικτό Γολγοθά για να εξαγοράσει, μυστήριο πως, με το τίμιο Αίμα Του τη λύτρωση του ανθρωπίνου γένους.

Ποια καρδιά δεν λυγίζει την ημέρα αυτή μπροστά στη φρικτική και ανείπωτη θεοκτονία;. Ποια μάτια δε βουρκώνουν στο αντίκρισμα του γλυκύτατου Εσταυρωμένου; Ποια ψυχή δε μαλακώνει μπροστά στα άδικα παθήματα; Ποια γόνατα δε κλείνουν κάτω από το Σταυρό για να προσκυνήσουν τα Θεία Πάθη; Εκατομμύρια πιστοί χριστιανοί πενθούν για τον οδυνηρό θάνατο του Χριστού μας. Κατακλύζουν τους ιερούς Ναούς με μπουκέτα άνθη στα χέρια για να τα εναποθέσουν στον ιερό Επιτάφιο. Να προσκυνήσουν το Λυτρωτή τους, Αυτόν, ο Οποίος «εξηγόρασεν ημάς εκ της κατάρας του νόμου τω τιμίω Του αίματι».

Ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός αφού συνελήφθη στον κήπο του Όρους των Ελαιών, ύστερα από την προδοσία του Ιούδα, σύρθηκε δέσμιος σε μια δραματική νυκτερινή δίκη. Η μανία των αρχόντων του ισραηλιτικού λαού ήταν τέτοια που δεν μπορούσε να περιμένει για να ξημερώσει η αυριανή ημέρα. Οι ιεροί Ευαγγελιστές αναφέρουν λεπτομέρειες για την δίκη – παρωδία. Η καταδίκη ήταν ήδη προαποφασισμένη και μόνο έπρεπε να τηρηθούν κάποια νομιμοφανή προσχήματα. Τη λύση έδωκαν πληρωμένοι ψευδομάρτυρες, οι οποίοι, διαστρέφοντας τα λόγια του Χριστού στήριξαν την επιθυμητή κατηγορία: Ένοχος θανάτου!

Με το φως της ημέρας οδηγήθηκε στο Πραιτώριο, στην έδρα του Ρωμαίου διοικητή Πιλάτου. Η επίσημη καταδίκη έπρεπε να απαγγελθεί από τη «νόμιμη εξουσία». Επιστρατεύθηκε ο όχλος για να φωνασκεί και να απαιτεί την σταυρική Του καταδίκη. Είναι αυτός ο ίδιος ο όχλος που λίγες ημέρες πριν φώναζε «Ευλογημένος ο Ερχόμενος»! Ο διεφθαρμένος εκπρόσωπος της διεφθαρμένης ρωμαϊκής εξουσίας, ανταλλάσσει την καταδίκη του Μεγάλου Αθώου με την ελευθερία του μεγάλου κακούργου Βαραββά. Τελικά παρ' όλες τις επιφυλάξεις του ο Πιλάτος παραδίδει το Χριστό «ίνα σταυρωθή» (Λουκ.19:16).

Φορτωμένος το βαρύ ξύλο του σταυρού πέρασε από τους δρόμους της αγίας πόλεως για διαπόμπευση, οδηγούμενος στον τόπο του μαρτυρίου, το λόφο του

Γολγοθά. Το κουρασμένο σαρκίο Του δεν αντέχει το βάρος του ξύλου και πέφτει καταμεσής στο δρόμο. Αγγαρεύεται ο διερχόμενος Σίμων ο Κυρηναίος, ο οποίος τελικά ανεβάζει το φονικό όργανο στον τόπο της εκτελέσεως. Σκουριασμένα χοντρά καρφιά μπήγονται στα χέρια και τα πόδια Του. Το τίμιο Αίμα Του χύνεται άφθονο και βάφει τα άνομα χέρια των δημίων Του. Ως άνθρωπος πονά και υποφέρει, μα υπομένει το φοβερό μαρτύριο, το οποίο τον οδηγεί αργά και βασανιστικά στο θάνατο. Εκατέρωθεν Του σταυρώνονται δύο αδίστακτοι ληστές, από τους οποίους ο ένας μετανοεί και σώζεται (Λουκ.23:40). Είναι ο πρώτος που εισέρχεται στον Παράδεισο!

Μέσα στους αφόρητους πόνους και το χειρότερο κάτω από το αίσθημα της άδικης καταδίκης Του, όχι μόνο δεν οργίζεται και δεν καταριέται τους άνομους δημίους Του, αλλά παρακαλεί τον Ουράνιο Πατέρα να τους συγχωρήσει, διότι «Ουκ οίδασι τι ποιούσι» (Λουκ.23:34).

Τελικά «ην δεν ωσεί ώρα έκτη» (Λουκ.23:44), ο Κύριος «κράζας φωνή μεγάλη αφήκε το πνεύμα» (Ματθ.27:50). Αμέσως συνέβησαν θαυμαστά φαινόμενα: «σκότος εγένετο εφ' όλην την γην έως ώρας ενάτης, του ηλίου εκλείποντος» (Λουκ.23:44), «το καταπέτασμα του ναού εσχίσθη εις δύο από άνωθεν έως κάτω, και η γη εσεισθη και αι πέτραι εσχίσθησαν, και τα μνημεία ανεώχθησαν και πολλά σώματα των κεκοιμημένων αγίων ηγέρθη, και εξήλθον εις την αγίαν πόλιν και ενεφανίσθησαν πολλοίς» (Ματθ.27:51-52). Αν οι σκληρόκαρδοι Ιουδαίοι έμειναν απαθείς μπροστά στην φρικτή θεοκτονία, η άψυχη φύση συγκλονίστηκε συθέμελα, διαμαρτυρούμενη για τη μεγαλύτερη κακουργηματική πράξη όλων των εποχών.

Ο επί κεφαλής του εκτελεστικού αποσπάσματος «εκατόνταρχος και οι μετ' αυτού τηρτούντες τον Ιησούν, ιδόντες τον σεισμόν και τα γινόμενα εφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες' αληθώς Θεού υιός ην ούτος» (Ματθ.27:54). Το ίδιο «και πάντες οι συμπαραγενόμενοι όχλοι επί την θεωρίαν ταύτην, θεωρούντες τα γενόμενα, τύπτοντες εαυτών τα στήθη υπέστρεφον» (Λουκ.23:48). Αντίθετα οι αρχιερείς και οι Φαρισαίοι, όχι μόνο δεν συγκινήθηκαν από τα συγκλονιστικά γεγονότα, αλλά πήγαν στον Πιλάτο ζητώντας: «κέλευσον ασφαλισθήναι τον τάφον εως τρίτης ημέρας,

μήποτε ελθόντες οι μαθηταί αυτού νυκτός κλέψωσιν αυτόν και είπωσι τω λαώ, ηγέρθη από των νεκρών' και έσται η εσχάτη πκλάνη χείρων της πρώτης» (Ματθ.27:64).

Η Μεγάλη Παρασκευή είναι όπως προαναφέραμε ημέρα θλίψεως και συντριβής για μας του πιστούς. Όμως για τη θεολογία της Εκκλησίας μας η Μεγάλη Παρασκευή είναι ήδη Πάσχα. Η ψυχή του Κυρίου, ως ψυχή αληθινού ανθρώπου έπρεπε να ακολουθήσει την προδιεγεγραμμένη πορεία της, να κατέβει στον παμφάγο Άδη, στον τόπο κατοικίας όλων των ψυχών όλων των εποχών. Όμως η ψυχή του Κυρίου, ως αναπόσπαστο μέρος της θεανδρικής υποστάσεως του Θεού Λόγου, δεν ήταν δυνατόν να κρατηθεί στον τόπο της βασάνου, δεν ήταν δυνατόν η ψυχή της πηγής της ζωής να γίνει βορρά του θανάτου και παραμείνει δέσμια του Άδη. Σύμφωνα με την πατερική διδασκαλία της Εκκλησίας μας η ψυχή του Κυρίου λειτούργησε ως δόλωμα στον Άδη. Ως παμφάγος κατάπιε το δόλωμα αυτό και πιάστηκε και αιχμαλωτίστηκε από αυτό και νικήθηκε!

Το Θείο Πάθος έχει και μια άλλη σημαντική παράμετρο για μας τους ορθοδόξους πιστούς. Χωρίς αγώνα και παθήματα είναι αδύνατο να υπάρξει νίκη και θρίαμβος. Χωρίς θυσία είναι αδύνατον να υπάρξει λύτρωση. Χωρίς σταυρό δεν μπορεί να υπάρξει ανάσταση. Το Θείο Πάθος δείχνει και σε μας την ανάγκη να ακολουθήσουμε πρόθυμα το δικό μας δρόμο του μαρτυρίου και ανεβούμε στο δικό μας σταυρό, που είναι η σταύρωση και ο θάνατος του παλαιού πτωτικού εαυτού μας, προκειμένου να έχουμε την μακάρια ελπίδα και της δικής μας ανάστασης.

«ΤΟΥΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟΝ ΕΣΤΙ ΤΟ ΥΠΕΡΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ»

(Θεολογικό σχόλιο στο περιεχόμενο και τα νοήματα του Μεγάλου Σαββάτου)

« Τω Αγίω και Μεγάλω Σαββάτω, την θεόσωμον ταφήν και την εις Άδου κάθοδον του Κυρίου και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού εορτάζομεν, δι' ών της φθοράς το ημέτερον γένος ανακληθέν προς αιωνίαν ζωήν μεταβέβηκε». Σύμφωνα με το ιερό συναξάρι αυτήν την άγια ημέρα τιμάμε και προσκυνάμε την ταφή του Κυρίου μας και την εις Άδου Κάθοδόν Του.

Το απόγευμα της Μεγάλης Παρασκευής, αφότου εξέπνευσε ο Κύριος επί του σταυρού, έπρεπε να ταφεί και μάλιστα βιαστικά, διότι όπως μας πληροφορεί ο ιερός Ευαγγελιστής οι Ιουδαίοι «ίνα μη μείνη επί του σταυρού τα σώματα εν τω σαββάτω, επεί Παρασκευή ην' ην γαρ μεγάλη η ημέρα εκείνη του σαββάτου' ηρώτησαν τον Πιλάτον ίνα κατεαγώσιν αυτών τα σκέλη, και αρθώσιν» (Ιωάν.19:31). Οι στρατιώτες με χονδρές σιδερένιες βέργες τσάκισαν τα κόκαλα των δύο συσταυρωμένων ληστών, για να επιταχύνουν το θάνατό τους, διότι ακόμη δεν είχαν εκπνεύσει. «Επί τον Ιησούν ελθόντες ως είδον αυτόν ήδη τεθνηκότα, ου κατέαξαν αυτού τα σκέλη, αλλ' εις των στρατιωτών λόγγη αυτού την πλευράν ένυξε, και ευθέως εξήλθε αίμα και ύδωρ» (Ιωάν.19:33). Αυτό σημαίνει ότι ο θάνατος του Κυρίου υπήρξε πραγματικός, εις πείσμα όλων εκείνων των συκοφαντών, οι οποίοι συνεχίζοντες την θεομάχο έχθρα των αρχόντων του Ισραήλ, υποστήριζαν και υποστηρίζουν ότι δήθεν δεν πέθανε επί του σταυρού και κατά συνέπεια η ανάστασή Του ήταν ψεύτικη!

Κοντά στο σταυρό του Κυρίου είχαν απομείνει μόνο η Θεοτόκος και οι ηρωικές γυναίκες μαθήτριές Του, οι οποίες συνέπασχαν με Αυτόν, έκλαιγαν και πενθούσαν το άδικο πάθος και το θάνατό Του. Αντίθετα οι ένδεκα μαθητές είχαν κρυφτεί για το φόβο των Ιουδαίων (Ιωάν.20:19). Όμως ήταν αδύνατο σ' αυτές να αναλάβουν το δύσκολο έργο της αποκαθλώσεως και της ταφής του Χριστού. Το πιο ανυπέβλητο εμπόδιο ήταν η αίτηση στον Πιλάτο να τους δοθεί η άδεια της ταφής.

Το έργο αυτό ανάλαβαν οι ευσεβείς άρχοντες Ιωσήφ και Νικόδημος. «Επει ην Παρασκευή, ο εστι προσάββατον, ελθών Ιωσήφ ο από Αριμαθαίας, ευσχήμεν βουλευτής, ος και αυτός ην προσδεχόμενος την βασιλείαν του Θεού, τολμήσας εισήλθε προς Πιλάτον και ητήσατο το σώμα του Ιησού». Εκείνος «εδωρήσατο το σώμα τω Ιωσήφ. Και αγοράσας σινδόνα και καθελών αυτόν ενείλησε τη σινδόνη και κατέθηκεν αυτόν εν μνημείω, ο ην λελατομημένον εκ πέτρας, και προσεκύλισε λίθον επί την θύραν του μνημείου» (Μάρκ.15:43-46). Αυτή ήταν και η τελευταία πράξη του Θείου Δράματος. Ο «αχώρητος παντί» χωρά και κρύπτεται στον τάφο. Αυτός που κατοικεί στα απέραντα ουράνια κείται στο υγρό μνημείο. Μυστήριο μέγα!

Η ψυχή του Κυρίου, όπως αναφέραμε στο σχόλιό μας της Μεγάλης Παρασκευής, κατέβηκε στον Άδη, όπως αναφέρει σαφέστατα ο απόστολος Πέτρος «θανατωθείς μεν σαρκί, ζωοποιηθείς δε πνεύματι εν ω και τοις εν τη φυλακή πνεύμασι πορευθείς εκήρυξεν» (Α΄Πέτρ.3:18) και ομιλών για την Ανάσταση του Κυρίου «ου κατελείφθη η ψυχή αυτού εις άδου ουδέ η σαρξ αυτού είδε διαφθοράν» (Πραξ.2:31). Το ίδιο και ο απόστολος Παύλος έγραψε πως ο Χριστός «κατέβη πρώτον εις τα κατώτατα μέρη της γης» (Εφεσ.4:9), σύμφωνα με την αντίληψη της εποχής ότι ο Άδης βρίσκεται στα έγκατα της γης. Εκεί ο Κύριος κατά την τριήμερο παραμονή Του συνέχισε και στον κόσμο των πνευμάτων το απολυτρωτικό Του έργο. Κήρυξε το ευαγγέλιο της σωτηρίας και στους απ' αιώνος νεκρούς. Όπως στον κόσμο των ζωντανών έτσι και στον κόσμο των νεκρών υπήρξαν εκείνοι που πίστεψαν και εκείνοι που αρνήθηκαν το κήρυγμά Του. Κατά την λαμπροφόρο Ανάστασή Του ανέβασε μαζί Του και όσους πίστεψαν σ' Αυτόν.

Σύμφωνα με τους εκκλησιαστικούς συγγραφείς η κάθοδος του Κυρίου στον Άδη υπήρξε επεισοδιακή. Σε πρωτοχριστιανικό κείμενο διαβάζουμε: Όταν ο Χριστός πλησίασε στις βαριές θύρες του Άδη ακούστηκε μια γοερή φωνή «άρατε πύλας λέγουσα. Ακούσας ο Άδης εκ δευτέρου την φωνήν απεκρίθη ως δήθεν μη γινώσκων και λέγει: Τις εστιν ούτος ο βασιλεύς της δόξης; Λέγουσιν οι άγγελοι του Δεσπότου: Κύριος κραταιός και δυνατός, κύριος δυνατός εν πολέμω. Και ευθέως άμα τω λόγω τούτω αι χαλκαί πύλαι συνετρίβησαν και οι σιδηροί μοχλοί συνεσθλάσθησαν, και οι δεδεμένοι πάντες νεκροί ελύθησαν των δεσμών, και ημείς μετ' αυτών. Και εισήλθεν ο βασιλεύς της δόξης ώσπερ άνθρωπος, και πάντα τα σκοτεινά του Άδου εφωτίσθησαν» (Evang.Nicodimi, Pars II, cap.V (XXI)3).

Οι εντυπωσιακές αυτές σκηνές ενέπνευσαν τα μέγιστα στην θαυμάσια εικονογραφία και ιδιαίτερα την μεγαλειώδη υμνολογία του Μ. Σαββάτου. Αυτή μαζί με την υμνολογία του Πάσχα αποτελεί το αποκορύφωμα της θρησκευτικής ποιήσεως. Ο θεολογικότατος κανόνας του Όρθρου του Μεγάλου Σαββάτου και ο περίφημος και δημοφιλής Επιτάφιος Θρήνος υμνούν το νεκρό Θεό και προαναγγέλλουν την θριαμβευτική Του ανάσταση. Ρίγη

συγκινήσεως και πνευματικής τέρψεως γεμίζουν τις ψυχές των πιστών, οι οποίοι γεμίζουν ασφυκτικά τους ναούς για κλίνουν γόνυ μπροστά στον ανθοστόλιστο Επιτάφιο, να προσκυνήσουν τον Κτίστη του κόσμου, ο Οποιος «Ως ανείδεος νεκρός καταφαίνεται, ο την κτίσιν ωραίσας του παντός». Να αποσμίξουν τους «δακρυρρόους θρήνους τους» με τα μύρα της ανοιξιιάτικων ανθέων και τα γλυκά μέλη των ιερών υμνολογιών. Η θεσπέσια ακολουθία του Όρθρου του Μεγάλου Σαββάτου θεωρείται ως η εξόδιος ακολουθία του Κυρίου μας!

Οι Πατέρες της Εκκλησίας μας παραλλήλιστα την ταφή του Κυρίου με την ανάπαυση του Θεού κατά την εβδόμη ημέρα της Δημιουργίας (Γεν.2:3). Ο «όλβιος τάφος» είναι η κλίνη της αναπαύσεως του Υιού του Θεού, ο Οποίος κατάπαυσε από το έργο της αναδημιουργίας του ανθρώπου και την αγία αυτή ημέρα αναπαύεται.. Το θαυμάσιο δοξαστικό των αίνων του Όρθρου του Μ. Σαββάτου τονίζει εμφαντικά αυτή την παρομοίωση: «... Τούτο εστι το ευλογημένον Σάββατον' αυτή εστίν η της καταπαύσεως ημέρα, εν η κατέπαυσεν από πάντων των έργων αυτού ο μονογενής Υιός του Θεού δια της κατά τον θάνατον οικονομίας τη σαρκί σαββατίσας...».

Ενώ η πανάγια Σάρκα του Κυρίου μας αναπαυόταν στη γη, η ψυχή Του συνέχιζε το απολυτρωτικό έργο στον Άδη. Εκεί δόθηκε η πιο αποφασιστική «μάχη» όλων των εποχών. Αναμετρήθηκε η ζωή με το θάνατο, ο παράδεισος με το άδη, ο Χριστός με το διάβολο. Από την τιτάνια αυτή πάλη νικήθηκε κατά κράτος ο διάβολος, καταπατήθηκε και κουρελιάστηκε ο θάνατος και άνοιξε διάπλατα ο παράδεισος για τους πιστούς του Χριστού. Αυτό το μεγάλο θρίαμβο αποτυπώνει θαυμάσια το εξής τροπάριο της εορτής: «Σήμερον ο άδης στένων βοά' Κετελήθη μου το κράτος' ο ποιμήν εσταυρώθη και τον Αδάμ ανέστησεν' ων περ εβασίλευον εστέρημαι, και ους κατέπιον ισχύσας, πάντας εξήμεσά' εκένωσε τους τάφους ο σταυρωθείς' ουκ ισχύει του θανάτου το κράτος...».

Οι ορθόδοξοι πιστοί με θλίψη στην ψυχή, με βουρκωμένα μάτια και συναισθηματική φόρτιση πλησιάζουμε στον ιερό Επιτάφιο να προσκυνήσουμε το νεκρό Κύριο και να του εναποθέσουμε λίγα ανοιξιιάτικα λουλούδια. Περισσότερο θέλουμε να του εναποθέσουμε την καρδιά μας και την ελπίδα μας. Η βεβαιότητα

της λαμπροφόρου Αναστάσεώς Του μας γεμίζει αισιοδοξία και ουράνια χαρά. Διότι η δική Του Ανάσταση είναι η απαρχή και της δικής μας αναστάσεως. «Νυνί δε

Χριστός εγήγερται εκ νεκρών, απαρχή των κεκοιμημένων εγένετο... έσχατος εχθρός καταργείται ο θάνατος» (Α΄Κορ.15:20,26). Αυτή είναι η πιο χαρμόσυνη αγγελία της ανθρώπινης ιστορίας, η πιο ελπιδοφόρα πίστη σε όλους τους κόσμους. Αυτή η μακάρια πίστη διώχνει μακριά μας κάθε κατήφεια. Δε μας φοβίζει πια τίποτε, διότι ό,τι και να μας συμβεί ο τελικός μας θρίαμβος είναι προδιαγεγραμμένος και η ανάστασή μας είναι προαποφασισμένη από τον Νικητή του θανάτου, τον Αναστάντα Κύριό μας Ιησού Χριστό!

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ ΒΥΡΟΣΣΩΝ